

19.07.2016 r.

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

Ul. Przemysłowa 30/32

00-450 Warszawa

PETYCJA

Petycja w sprawie podjęcia przez Pana Marka Michalaka działań zmierzających do uniemożliwienia realizacji inwestycji PSE S.A. budowa linii przesyłowej trzytorowej 2x400 kV + 220 kV relacji Żarnowiec – Gdańsk Błonia na trasie istniejącej linii 220 kV na terenie ulic Jesionowej, Raduńskiej i Kasztanowej w Niestępowie.

My mieszkańcy Niestępowy, ulic Jesionowej, Raduńskiej i Kasztanowej, nie wyrażamy zgody na realizację inwestycji PSE S.A. budowa linii przesyłowej trzytorowej 2x400 kV + 220 kV relacji Żarnowiec – Gdańsk Błonia na trasie istniejącej linii 220 kV na naszych nieruchomościach oraz w ich pobliżu.

Prosimy o zmianę trasy, by linia przesyłowa powstała jak najdalej od domów mieszkalnych. Uważamy, że powinna przebiegać minimum 400 metrów od zabudowy mieszkaniowej, czym zwiększymy strefę bezpieczeństwa dla zdrowia. Według planów PSE pas technologiczny zajmuje nasze działki budowlane często aż po zabudowę mieszkaniową.

Inwestycja jest realizowana, zadając gwałt Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej przez łamanie prawa do wolności i bezpieczeństwa osobistego.

„Najważniejszym, naturalnym prawem człowieka jest prawo do życia i ochrony zdrowia”.

Łamana jest Konwencja o prawach dziecka (ZAŁĄCZNIK 1). Zwracam w tym miejscu uwagę na zapisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (ZAŁĄCZNIK 2).

Zaprojektowana budowa potężnej linii 2x400 kV + 220 kV, w swoim przebiegu często w małej odległości od istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej i usługowej, naraża mieszkańców na silne oddziaływanie pola elektromagnetycznego dużej częstotliwości i jonizację powietrza, które powodują bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia dzieci.

Na 70 metrowych słupach zawiśnie wiele nitek kabli elektrycznych, które - jonizując powietrze dookoła - będą wydawać charakterystyczny głośny szum akustyczny.

Zwiększa się też ryzyko podczas wyładowań atmosferycznych, a w dobie coraz silniejszych burz i nawałnic to zagrożenie nie jest już abstrakcją, a wręcz urasta do rangi olbrzymiego problemu. Obawiamy się zagrożeń spowodowanych awarią linii energetycznych, porażenia prądem elektrycznym.

Nasze nieruchomości położone w pobliżu linii gigantów stracą kilkadziesiąt procent wartości. Inwestycja ta zrujnuje, wypracowany przez całe życie, majątek mieszkańców.

Budowa potężnej linii 2x400 kV + 220 kV spowoduje barierę dla rozwoju nowych osiedli mieszkaniowych i innych inwestycji.

Z powodu niepokojących, wręcz szokujących informacji na temat oddziaływania linii energetycznych najwyższych napięć, w tym linii 400 kV, na zdrowie ludzi prosimy o zdecydowaną interwencję Pana w tej sprawie.

Szkodliwość źródeł pól elektromagnetycznych udowadniają w sposób dobitny badania medyczne, statystyczne, ankietowe i laboratoryjne na organizmach żywych (ZAŁĄCZNIK 3).

Pole szkodliwego oddziaływania elektromagnetycznego takiej linii wynosi ok. 600 m, a w Niestępowie będzie ona oddalona od najbliższych zabudowań o nieco ponad 30 metrów. Promieniowanie elektromagnetyczne przyczynia się, według niezależnych ekspertów, do chorób układu limfatycznego, może również powodować białaczkę i guzy mózgu, a podejrzewane jest także o wywoływanie bezpłodności. Linia wysokiego napięcia tuż nad naszym mieszkaniem lub nawet w niedużej odległości od niego może powodować niepokój, zawroty głowy. Jonizacja powietrza wokół linii, poprzez zachwianie dysproporcji jonów dodatnich i ujemnych, powoduje m.in. schorzenia górnych dróg oddechowych. Z dokumentów naukowych wynika, że mieszkańcy domów, gospodarstw położonych w odległościach mniejszych od kilkuset metrów od budowanej linii najwyższych napięć 400kV są narażeni na różnego rodzaju choroby nowotworowe, choroby neurologiczne, np. Alzheimera, Parkinsona, depresje, choroby układu immunologicznego i układu krwionośnego. Przerażające jest to, że najbardziej zagrożone są nasze dzieci. Ponadto w wielu publikacjach naukowo-badawczych wykazano, że wśród dorosłych, którzy dorastali w pobliżu takich linii, 5 razy częściej występują choroby nowotworowe, wśród kobiet zamieszkujących w pobliżu linii wysokich i najwyższych napięć następuje wzrost liczby poronień oraz zachorowań na raka piersi.

Natężenie pól magnetycznych na terenach gdzie mieszkają dzieci, oddalonych, 22, 30 czy 40 metrów od linii POTWORA, będzie 10-krotnie większe od tego, które powoduje wzrost zachorowań dzieci na białaczkę. W odległości 100-200 m będzie miało wartość powodującą (wg badań epidemiologicznych) 2-krotny wzrost zachorowań na białaczkę.

Dla nas mieszkańców najważniejszą rzeczą jest NIEDOPUSZCZENIE do tak drastycznego zwiększenia ryzyka zachorowań nas samych, a zwłaszcza naszych dzieci.

W Polsce obowiązują w tym zakresie przestarzałe normy, nie spełniają one wymogów Unii Europejskiej, które narażają mieszkańców naszego kraju na wiele zagrożeń spowodowanych przez linie elektroenergetyczne.

Należy podkreślić, że wymienione skutki narażenia na promieniowanie elektromagnetyczne zostały wykazane w wyniku badań uwzględniających długoterminową ekspozycję na pole elektromagnetyczne, natomiast krajowe przepisy, tzn. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska z roku 2007 w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku... oparte są na ocenie skutków wyłącznie krótkoterminowego oddziaływania pola elektromagnetycznego na tkanki żywe i w żaden sposób nie uwzględniają długoterminowej ekspozycji. Ponadto w przypadku prowadzenia linii energetycznych wysokich i najwyższych napięć przez tereny zabudowane, mieszkańcy są narażeni na długoterminową 24 godzinną ekspozycję na promieniowanie elektromagnetyczne o szkodliwych poziomach i nie mają żadnej możliwości ograniczenia lub eliminacji tego zagrożenia.

W wielu krajach, między innymi we Włoszech, Szwecji, Holandii, Niemczech, pojawiło się zalecenie tzw. podejścia ostrożnościowego, polegającego na radykalnym obniżeniu (nawet o dwa rzędy) dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego szczególnie dla nowobudowanych linii wysokich i najwyższych napięć.

Dodam, że w pobliskich landach, takich jak Dolna Saksonia (Niemcy) czy Salzburg (Austria), minimalna odległość od osiedli mieszkaniowych dla linii napowietrznych wynosi 400 metrów, w Holandii obowiązuje limit wartości pola magnetycznego na zamieszkałych obszarach = 0,4 mikroTesli (w Polsce jest to limit 75 mikroTesli).

Istnieją już technologie przyjazne ekologicznie i bezpieczne dla dzieci, jak np. kabel podziemny HVDC Light. Proponujemy wybudować wysokonapięciową linię kablową (w betonowych korytarzach w ziemi). Dla tej technologii pole elektryczne nie jest emitowane, pole magnetyczne w odległości 15 metrów od kabla ma wartości naturalne, a bezpośrednio nad kablem można je tak zaprojektować, aby pole to było znacznie zmniejszone. Technologia kabla podziemnego spowodowałaby także brak groźnego dla zdrowia efektu „corona ions”, a także inwestycja byłaby mniej podatna na warunki pogodowe. 70 metrowe słupy nie byłyby stawiane 22 metry od domów, a więc nie mogłyby się na nie przewrócić. Piękniejszy byłby krajobraz, a straty przesyłowe mniejsze o 50-70% (ochrona klimatu). Mniejsze byłyby koszty utrzymania inwestycji. Nieruchomości położone w pobliżu linii gigantów nie traciłyby kilkudziesięciu procent wartości. Wiemy, że użycie kabli podziemnych wiąże się z większymi kosztami, ale najważniejsze jest zdrowie i życie ludzi. Wg wyliczeń Niemców, Austriaków, Duńczyków koszty linii napowietrznych wysokiego napięcia i kabli podziemnych w okresie 40 lat eksploatacji są coraz bardziej porównywalne (1,2-3 razy większe). Będzie to opcja korzystna dla mieszkańców. Skablowanie tego typu linii energetycznych radykalnie obniży emisję fal elektromagnetycznych, a tym samym zagrożenie zdrowia mieszkańców gospodarstw położonych w pobliżu takich linii. Rozumiemy, że zapotrzebowanie na energię elektryczną rośnie. Dlatego potrzebne są nowe inwestycje, ale też bezpieczne dla ludzi.

Obecnie mieszkamy w sąsiedztwie linii przesyłowej 220 kV. Z naszego doświadczenia linie oddziałują negatywnie na środowisko, zdrowie i życie ludzi. Częściej chorujemy (ORZECZENIE). Linia 2x400kV + 220 kV ma inny wpływ na środowisko niż linia 220 kV - większy ulot, jonizacja powietrza, hałas, więcej przewodów, wyższe słupy – większe zagrożenie dla zdrowia i życia.

Żądamy także wyjaśnienia co w tej sytuacji Pan, który stoi na straży prawa do życia i ochrony zdrowia dziecka ma zamiar zrobić w celu likwidacji powstałego zagrożenia utraty zdrowia przez mieszkańców Niestępowa.

Jedynym zabezpieczeniem przed kolejnymi protestami są rozwiązania systemowe. Prosimy o podjęcie uchwały zalecającej budowanie takich inwestycji w odległości co najmniej 600 m od miejsc gdzie długotrwale przebywają dzieci lub zalecenie wprowadzenia technologii kabla podziemnego.

Wzywamy do zaostrzenia przepisów prawnych dotyczących dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego małej częstotliwości w środowisku, uwzględniających długoterminową ekspozycję.

Wyżej wymienione kontrolowane badania epidemiologiczne ludności i zwierząt powinny zostać uwzględnione przy ustawach nakazujących przejście na technologie bezpieczne. To jest obowiązek rządu w stosunku do narodu polskiego.

Ponieważ istnieją różne teorie wskazujące, że przyrządy pomiarowe nie mierzą wszystkich istotnych na szkodliwość zdrowotną składowych pól e-m, musi zostać ustawowo uznane, że szkody organizmów żywych, szczególnie u ludzi są miernikiem szkodliwości pól e-m.

Pragniemy także podkreślić, że nie jesteśmy przeciwnikami elektryfikacji i rozbudowy krajowego systemu przesyłu energii energetycznej. Nie możemy się jednak zgodzić na to, że odbędzie się to kosztem naszego zdrowia, a przede wszystkim kosztem zdrowia naszych dzieci.

Prosimy o interwencję Pana w tej sprawie, aby PSE nie otrzymało pozwolenia na budowę linii przesyłowej Żarnowiec – Gdańsk Błonia przez działki mieszkaniowe na ulicach Jesionowej, Raduńskiej i Kasztanowej w Niestępowie. Nie zgadzamy się, by nasze bezpośrednie środowisko zamieszkania, zostało niekorzystnie przekształcone tak, by bardzo negatywnie wpływało na nasze zdrowie. Zbyt mała odległość linii elektroenergetycznej od budynków mieszkalnych oraz negatywne skutki oddziaływania elektromagnetycznego spowodują pogorszenie warunków naszego życia oraz dewastację krajobrazu.

Uważamy, że inwestycja jest niezgodna z prawem. Według broszury PSE „Budowa stacji 400/110 kV Gdańsk Przyjaźń wraz z wprowadzeniem linii Żarnowiec – Gdańsk Błonia” o lokalizacji stacji i linii „zadecydowali tak naprawdę mieszkańcy gminy Żukowo”. Z zainteresowanymi mieszkańcami decyzji nie konsultowano. Dopiero 16.06.2016r. odbyło się spotkanie informacyjno – konsultacyjne, gdzie również nie wyraziliśmy zgody na poprowadzenie linii przez nasze nieruchomości. Radni gminy Żukowo podjęli uchwałę UCHWAŁA NR XVI/171/2015 RADY MIEJSKIEJ W ŻUKOWIE z dnia 27 października 2015 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Żukowo zatwierdzonego Uchwałą Nr XLVI/828/2002 z dnia 9 października 2002 r. z późniejszymi zmianami o zmianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego: na miejsce istniejącej na tym terenie linii o napięciu 220 kV postanowili poprowadzić nową - trzykrotnie większą i czterokrotnie mocniejszą. Żeby było "śmieszniej", ta sama rada gminy teren ten przeznaczyła pod budownictwo indywidualne. Powstało tu kilkadziesiąt domków jednorodzinnych. Teraz domagamy się, by linię przesyłową odsunąć od naszych domostw.

W uchwale dla planowanych linii zaleca się przewidzieć pasy technologiczne dla planowanych dwutorowych linii elektroenergetycznych 2 x 400 kV pas technologiczny o szerokości 70 m. Natomiast w uchwale nie jest określony pas technologiczny dla linii trzytorowej 2x400 kV +220 kV. Również brakuje stref ochronnych.

W broszurze PSE można przeczytać „Generalnie bardzo staramy się tak poprowadzić trasę, aby przebiegała głównie przez użytki rolne i jak najdalej od istniejącej zabudowy mieszkaniowej”. Niestety zaplanowana trasa przebiega bardzo blisko zabudowy mieszkaniowej. Taka lokalizacja linii jest uciążliwa dla właścicieli nieruchomości.

Linię wyznaczono i zatwierdzono bez informowania nas o zagrożeniu jakie z tej inwestycji wynika. Co więcej władze Gminy i PSE twierdziły, że jest to całkowicie nieszkodliwe, wg PSE „Zapewniam, że są Państwo bezpieczni”.

Jako świadomi swych praw obywatele Unii Europejskiej, apelujemy do rezygnacji z realizacji inwestycji obejmującej budowę linii elektroenergetycznej 2x400 kV+ 220 kV w pobliżu lub przez nasze nieruchomości.

Z poważaniem

ZAŁĄCZNIK NR 1

Art. 3.

1. We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka.

3. Państwa-Strony czuwają, aby instytucje, służby oraz inne jednostki odpowiedzialne za opiekę lub ochronę dzieci dostosowały się do norm ustanowionych przez kompetentne władze, w szczególności w dziedzinach bezpieczeństwa, zdrowia, jak również dotyczących właściwego doboru kadr tych instytucji oraz odpowiedniego nadzoru.

Art. 6.

1. Państwa-Strony uznają, że każde dziecko ma niezbywalne prawo do życia.

2. Państwa-Strony zapewnią, w możliwie maksymalnym zakresie, warunki życia i rozwoju dziecka.

Art. 24.

1. Państwa-Strony uznają prawo dziecka do najwyższego poziomu zdrowia i udogodnień w zakresie leczenia chorób oraz rehabilitacji zdrowotnej. Państwa-Strony będą dążyły do zapewnienia, aby żadne dziecko nie było pozbawione prawa dostępu do tego rodzaju opieki zdrowotnej.

2. Państwa-Strony będą dążyły do pełnej realizacji tego prawa, a w szczególności podejmą niezbędne kroki w celu:

a) zmniejszenia śmiertelności wśród noworodków i dzieci;

b) zapewnienia udzielania koniecznej pomocy oraz opieki zdrowotnej wszystkim dzieciom, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju podstawowej opieki zdrowotnej;

c) zwalczania chorób i niedożywienia, w tym - w ramach podstawowej opieki zdrowotnej - przez wykorzystanie między innymi łatwo dostępnych technik oraz przez dostarczanie odpowiednich pożywnych produktów żywnościowych i wody pitnej, z uwzględnieniem niebezpieczeństwa oraz ryzyka zanieczyszczenia środowiska naturalnego;

d) zapewnienia matkom właściwej opieki zdrowotnej w okresie przed i po urodzeniu dziecka;

e) zapewnienia, aby wszystkie grupy społeczne, w szczególności rodzice oraz dzieci, były informowane i posiadały dostęp do oświaty oraz otrzymywały wsparcie w korzystaniu z podstawowej wiedzy w zakresie zdrowia dziecka i karmienia, korzyści z karmienia piersią, higieny i warunków zdrowotnych otoczenia, a także zapobiegania wypadkom;

f) rozwoju profilaktycznej opieki zdrowotnej, poradnictwa dla rodziców oraz wychowania i usług w zakresie planowania rodziny.

3. Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe i skuteczne kroki na rzecz zniesienia tradycyjnych praktyk przynoszących szkodę zdrowiu dziecka.

4. Państwa-Strony zobowiązują się działać na rzecz sprzyjania i zachęcania do rozwoju współpracy międzynarodowej w celu stopniowego osiągnięcia pełnej realizacji praw uznanych w niniejszym artykule. W związku z tym szczególna uwaga będzie zwrócona na potrzeby krajów rozwijających się.

ZAŁĄCZNIK NR 2

Zapisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.:

Art. 30.

Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.

Art. 31.

1. Wolność człowieka podlega ochronie prawnej.
2. Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje.
3. (1) Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Art. 32.

1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.
2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.

ZAŁĄCZNIK NR 3

Już od 2002 roku kiedy to INTERNATIONAL AGENCY FOR RESEARCH ON CANCER (IARC) agencja Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) opublikowała materiał "IARC Monographs on the Evaluation of

Carcinogenic Risks to Humans Volume 80 Non-Ionizing Radiation, Part 1: Static and Extremely Low-Frequency (ELF) Electric and Magnetic Fields. Summary of Data Reported and Evaluation" [1], w którym zaliczyła pole magnetyczne do grupy 2B czynników rakotwórczych, na podstawie badań epidemiologicznych, które dały ograniczone świadectwo wzrostu zachorowań na białaczkę dzieci dla niskich częstotliwości pola magnetycznego, w Wielkiej Brytanii rozpoczęły się prace w projekcie SAGE. W wyniku tych prac miał powstać Raport z rekomendacjami dla brytyjskiego rządu.

Z opracowania IARC wynikało, że powyżej wartości indukcji pola magnetycznego 0,4 mikroT i 0,3 mikroT stwierdzono prawie dwukrotny wzrost zachorowań dzieci na białaczkę. Dodam, że są to wartości ponad 100-krotnie mniejsze od tych jakie są dopuszczalne w Polsce.

Dodatkowym bodźcem do pracy stał się, opublikowany w czerwcu 2005 roku, raport (Draper Report) zespołu badaczy, z jednej z najbardziej cenionych uczelni na świecie, czyli Uniwersytetu w Oxfordzie. Zespół pod kierunkiem dr Geralda Drapera w swoim raporcie "Childhood cancer in relation to distance from high voltage power lines in England and Wales. a case-control study." [2] stwierdza między innymi:

"...Wyniki powyższych badań stwierdzają, że w porównaniu z dziećmi, które mieszkały w odległości powyżej 600 m od przewodów w momencie narodzin, ryzyko zachorowalności na białaczkę wśród dzieci, które mieszkały w odległości do 200 m wynosiło 1,69 ; Ryzyko zachorowalności dzieci urodzonych i mieszkające w odległości 200 do 600 m wynosiło 1,23. Pojawiła się znaczna ($P < 0,001$) tendencja odwrotności ryzyka w stosunku do odległości (im mniejszy dystans od przewodów wysokiego napięcia tym większe ryzyko zachorowalności)."

Raport Drapera wywołał prawdziwą burzę w Wielkiej Brytanii. Parlamentarzyści brytyjscy (kilkaset podpisów) wezwali brytyjski rząd do podjęcia natychmiastowych działań dla ratowania dzieci. Powstała specjalna Komisja Parlamentarna. Największa brytyjska fundacja walcząca z białaczką również wezwała rząd brytyjski do działań, sponsorowała również prace badawcze grupy naukowców z Uniwersytetu w Bristolu, pracującej pod kierunkiem prof. Dennisa Henshaw. Grupa ta już kilka lat wcześniej przewidziała, że linie WN mogą szkodliwie oddziaływać na odległość ok 500 m.

W roku 2006 inna grupa kilkudziesięciu naukowców z całego świata napisała w Benvento Uchwałę (Resolution) [3]

W uchwale czytamy :

"...Zgromadzono znaczną ilość dowodów wskazujących na negatywny wpływ pola elektrycznego, magnetycznego i elektromagnetycznego na zdrowie człowieka przy obecnie dopuszczalnych normach. ..."

" ...Argumenty, iż słabe (o niskiej częstotliwości) pole elektromagnetyczne nie ma wpływu na system biologiczny nie znajdują obecnie potwierdzenia w opinii naukowców ..."

"... skablować linie energetyczne znajdujące się w sąsiedztwie obszarów zaludnionych, pozostawić je na ziemi w dzielnicach mieszkaniowych tylko w ostateczności ..."

"...Na podstawie naszej analizy naukowej możemy twierdzić, że zmiany biologiczne mogą nastąpić zarówno pod wpływem działania pól ELF EMF jak i RF EMF. Dowody uzyskane w wyniku badań epidemiologicznych, in vivo jak i in vitro pokazują, że działanie ELF EMF może doprowadzić do wzrostu zachorowań na nowotwór u dzieci jak i wywołać inne problemy zdrowotne zarówno u dzieci jak i u osób dorosłych..."

Oto fragmenty Opinii [4] napisanej dla Prezydenta RP Pana Lecha Kaczyńskiego przez jedną z sygnatariuszek tej Uchwały Panią prof. Magdę Havas z wydziału Nauk Przyrodniczych oraz Bogactw Naturalnych Uniwersytetu Trent w Petersburgu w stanie Ontario w Kanadzie, która od 15 lat zajmuje się badaniem wpływu skażenia elektromagnetycznego na zdrowie ludzi:

"... pola magnetyczne powiązane zostały ze wzrostem zachorowań na białaczkę dzieci. Środowisko naukowców stwierdziło, że wartość pola = 4miliGauss jest związana z 100% (dwukrotnym) zwiększeniem ryzyka zachorowania na białaczkę dziecięcą. Badania wykazały wzrost ryzyka poronienia powyżej 16 miliGauss oraz zwiększone ilości przypadków zachorowań na raka piersi zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn, którzy narażeni byli na działanie pola magnetycznego ze względu na wykonywaną pracę. Badania laboratoryjne potwierdziły, że komórki raka piersi u człowieka rozrastają się szybciej przy wartościach pola powyżej 12 miliGauss, a lek o nazwie Tamoxifen staje się mniej skuteczny w tymże polu magnetycznym. Pole magnetyczne generowane przez przewody wysokiego napięcia maleje wraz z odległością a odległość "bezpieczna", zgodnie z literaturą naukową, to ponad 300 m.

Pole elektryczne również jest wysokie przy przewodach wysokiego napięcia i łączy się je z nowotworami wśród monterów linii elektrycznych oraz innych osób, które pracują w ich pobliżu. Dzieci bawiące się na zewnątrz domów również są narażone, a ponieważ są one znacznie bardziej wrażliwe i podatne niż dorośli, konsekwencje tego mogą być ogromne..."

W końcowych raportach z projektu SAGE [5], wśród rekomendacji wskazuje się opcję nie budowania linii WN w odległości mniejszej niż 60 m od zabudowanych terenów, szkół i podobnych obiektów.

W następnych latach pojawiły się kolejne publikacje naukowe i raporty, między innymi raport z międzynarodowego projektu badawczego The BioInitiative Working Group [6], potwierdzające związek przyczynowy pomiędzy długoterminowym oddziaływaniem pola elektromagnetycznego o małych poziomach i małej częstotliwości a chorobami nowotworowymi.

Profesor Dennis Henshaw z Uniwersytetu w Bristolu, w dniu opublikowania raportu napisał do Pani Minister Zdrowia List Otwarty [7], w którym podkreśla, że pole magnetyczne i elektryczne generowane przez linie WN powoduje również choroby, które występują znacznie częściej niż białaczka dzieci. Są to np.: adult leukaemia (białaczka dorosłych), adult brain cancer (rak mózgu u dorosłych), amyotrophic lateral sclerosis (ALS or Motor Neurone Disease) and miscarriage (poronienia).

W 2009 r. Michael Kundi dyrektor Centrum Zdrowia w Wiedniu [8] na prośbę ludzi protestujących przeciwko linii energetycznej w Kamionkach napisał do Ministra Środowiska list otwarty oparty na wieloletnich badaniach własnych i międzynarodowych, w którym podkreśla, że pole magnetyczne i elektryczne generowane przez linie wysokich i najwyższych napięć powoduje również inne choroby śmiertelne, które występują znacznie częściej niż białaczka dzieci. Takimi chorobami są białaczka dorosłych, rak mózgu, stwardnienie zanikowe boczne i poronienia.

4 września 2008r. i 2 kwietnia 2009r. powstały rezolucje Parlamentu Europejskiego nr 2007/2252 i 2008/2211 [9], w których stwierdzono, że obecnie dopuszczalne wartości miar ekspozycji obywateli na pola elektromagnetyczne są przestarzałe, ... oraz nie uwzględniają kwestii grup szczególnie narażonych, takich jak kobiety w ciąży, noworodki i dzieci oraz wezwano do stosowania tzw. podejścia ostrożnościowego przy planowaniu i ocenie wpływu nowych inwestycji na środowisko, między innymi budowie linii energetycznych wysokich i najwyższych napięć.

W roku 2009 pojawiła się także rezolucja Polskiego Towarzystwa Badań Radiacyjnych im. M. Skłodowskiej-Curie [10] mówiąca o konieczności zmiany przepisów dotyczących promieniowania elektromagnetycznego, konieczności zmniejszenia dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego w środowisku oraz wskazująca na konieczność podejścia ostrożnościowego.

Praca uniwersytetu Walencja w Hiszpanii [11] stwierdza znaczącą zależność pomiędzy natężeniem PEM a bólami głowy, nudnościami, brakiem apetytu, złym samopoczuciem, zaburzeniami snu, przygnębieniem, zaburzeniami koncentracji oraz zawrotami głowy.

W załączniku nr 1 wykorzystano informacje z następujących dokumentów:

[1]. Opracowanie Światowej Organizacji Zdrowia (INTERNATIONAL AGENCY FOR RESEARCH ON CANCER) IARC Monographs on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Humans Volume 80 Non-Ionizing Radiation, Part 1: Static and Extremely Low-Frequency (ELF) Electric and Magnetic Fields. Summary of Data Reported and Evaluation

Źródło informacji: monographs.iarc.fr/ENG/Monographs/vol80/volume80.pdf

IARC MONOGRAPHS, VOL.80, IARCPress, 2002.

[2]. Raport Drapera, Childhood cancer in relation to distance from high voltage power lines in England and Wales.

a case-control study. bmj.com/cgi/reprint_abr/330/7503/1290.pdf

Draper G, Vincent T, Kroll ME, Swanson J. Childhood cancer in relation to distance highvoltage power lines in England Wales: a case-control study. Brit Med J 330, 1290-1294, 2005.

[3]. Uchwała Benevento podpisana przez kilkudziesięciu naukowców z całego świata

Źródło informacji: icems.eu/docs/BeneventoResolution.pdf

[4]. Opinia Pani Prof. Magda Havas - Profesor wydziału Nauk Przyrodniczych oraz Bogactw Naturalnych Uniwersytetu Trent w Petersburgu w stanie Ontario w Kanadzie od 15 lat zajmującej się badaniem wpływu skażenia elektromagnetycznego na zdrowie ludzi. uratujmydzieci.neostrada.pl/Magda_Havas.pdf

[5]. Raporty końcowe z projektu SAGE

SAGE first interim assesment

rkpartnership.co.uk/sage/Public/

SAGE supporting papers first interim assesment

rkpartnership.co.uk/sage/

[6]. Blackman C, Blank M, Kundi M, Sage C. BioInitiative Working Group Report: A Rationale for a Biologically-based Public Exposure Standard for Electromagnetic Fields (ELF RF), 2007.

www.bioinitiative.org

[7]. List Otwarty prof. D. Henshaw do Minister Zdrowia

Źródło informacji: electric-fields.bris.ac.uk/Sageletter.pdf

Dennis Henshaw, List otwarty do Ministra Ochrony Środowiska RP, Bristol 2009.

[8]. Michael Kundi, List otwarty do Ministra Środowiska RP, Wiedeń 2009.

[9]. Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 2 Kwietnia 2009

Obawy dotyczące wpływu pól elektromagnetycznych na zdrowie

Komisja Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności

[10] Rezolucja KOMISJI ds. Problemów Bioelektromagnetycznych Polskiego Towarzystwa Badań Radiacyjnych im. M. Skłodowskiej-Curie w sprawie dopuszczalnych narażeń ludności na pole elektromagnetyczne, Warszawa 2009.

[11] NAVARRO EA., SEGURA J., PORTOLES M., GOMEZ-PERRETTA de MATEO C. (2003): Das Mikrowellensyndrom: Eine vorläufige Studie in Spanien. *Electromagnetic Biology an Medicine* (früher: *Electro- and Magnetobiology*) 22(2): 161-169.